

Payola - łapówka dla dj'ów

9 maja 1960 roku Alan Freed, zwany ojcem Rock 'n' Rolla i najpopularniejszy DJ Ameryki, został oskarżony o przyjęcie 2 i pół tysiąca dolarów, co miało stanowić łapówkę za nadawanie konkretnych piosenek. Postawiono mu 26 zarzutów korupcji i nakazano zapłacić grzywnę.

W 1958 roku Komisja Izby Reprezentantów (House Committee) popierana przez Amerykańskie Stowarzyszenie Kompozytorów, Autorów i Wydawców zaczęła się interesować problemem DJ-ów, otrzymujących prezenty od wytwórni płytowych żądających w zamian, by te grały wskazane utwory muzyczne.

Nagle Freed mimo, że w sprawę uwikłanych było wiele osób, stanął w środku skandalu. W 1959 roku nie przyznał się do przyjmowania łapówek, w końcu "payola"* nie była wtedy sprzeczna z prawem. Powiedział, że mógł przyjąć prezent w podziękowaniu za pomoc, wykluczył jednak, by były to łapówki za nadawanie piosenek.

W amerykańskim przemyśle muzycznym "payola" oznacza nielegalną praktykę płacenia lub inny sposób łapówkarstwa ze strony wytwórni płytowych w zamian za nadanie nagrań na antenie radia muzycznego, gdzie piosenka jest puszczana jako część normalnego czasu antenowego. W książce "Payola!" Gerry Cagle podaje, że jest to łapówka za puszczenie piosenki w konkretnej stacji, nie tylko w zamian za pieniądze, ale również narkotyki i seks.

Zgodnie z prawem Stanów Zjednoczonych, stacja radiowa może zagrać daną piosenkę w zamian za pieniądze, ale ten fakt należy ogłosić na antenie jako czas sponsorowany i takie nadanie utworu nie powinno wliczać się w "normalny czas antenowy".

"Payola" nie była wymysłem lat 50-tych. W XVIII wieku kompozytorzy sprzedawali swoje utwory, nie

otrzymując później za nie tantiem, wręcz opierając się na łapówkach, by ich dzieła muzyczne były grane, ułatwiało to bowiem sprzedaż kolejnych. W latach 50-tych nastąpiło apogeum systemu "payola", co było spowodowane pojawieniem się telewizji i przeniesieniem wielu radiowych słuchowisk na ekrany, uwalniając każdego tygodnia setki godzin czasu antenowego. Radio stało się platformą dla wytwórni fonograficznych chcących promować swoich wykonawców. Popularni stawali się DJ-e, którzy w dużych miastach, takich jak Nowy Jork, czy Chicago mogli zarobić 35 tysięcy dolarów rocznie. Z czasem niektórzy producenci zaczęli narzekać, że ich piosenki nie są grane bez wcześniejszego wręczenia łapówki. W roku 1959 o "payola" dowiedziała się opinia publiczna.

Federalna Komisja Łączności (Federal Communications Commission) oraz Federalna Komisja Handlu (Federal Trade Commission) rozpoczęły dochodzenie, a Amerykańskie Stowarzyszenie Kompozytorów, Autorów i Producentów rozpoczęło strajk przeciw nadawcom. Skończyło się na wniesieniu poprawki do Ustawy o Łączności (Communications Act of 1934) zakazując "pay-for-play" czyli płać-by-grać.

W 1960 roku Krajowe Stowarzyszenie Nadawców (National Association of Broadcasters) zaproponowało, by DJ-e, którzy przyjmą zapłatę za granie określonego utworu, będą karani grzywną w wysokości 500 dolarów i karą 12 miesięcy pozbawienia wolności.

Freed był jedyną osobą wezwaną przed Komisję w sprawie "payola". Mimo, że kara grzywny nie była zbyt dolegliwą, przypłacił on całe zamieszanie załamaniem kariery. Opuścił Nowy Jork, współpracując z radiem w Los Angeles i na Florydzie, nigdzie nie pozostając długo z uwagi na to, że stacje radiowe nie pozwalały mu grać muzyki rock 'n' rollowej.

Alan Freed - ojciec rock 'n' rolla - zmarł 20 stycznia 1965 roku w Palm Springs w Kalifornii jako bankrut.

23 stycznia 1986 roku postać Alana Freeda wprowadzono do słynnego panteonu kultowych osobowości świata muzycznego - muzeum "Rock'n'Roll Hall of Fame" w Cleveland. W 1991 roku ukazała się książka - "Big Beat Heat: Alan Freed and the Early Years of Rock'n'Roll" (Alan Freed i początek Rock'n'Rolla).

*payola [wym. pejo:le] amer.ang., potajemne przekupstwo dla korzyści handlowej, zwłaszcza suma wpłacona disc jockeyowi po to, aby zareklamował jakąś piosenkę. Sam termin "payola" po raz pierwszy ukazał się w magazynie "Variety" w 1938 roku i pochodzi od nazw wczesnych maszyn muzycznych, jak Victrola i Rockola.

Opublikowano w dniu 09.05.2017 r.

przez Wydział Informacji i Edukacji Antykorupcyjnej GSz CBA